

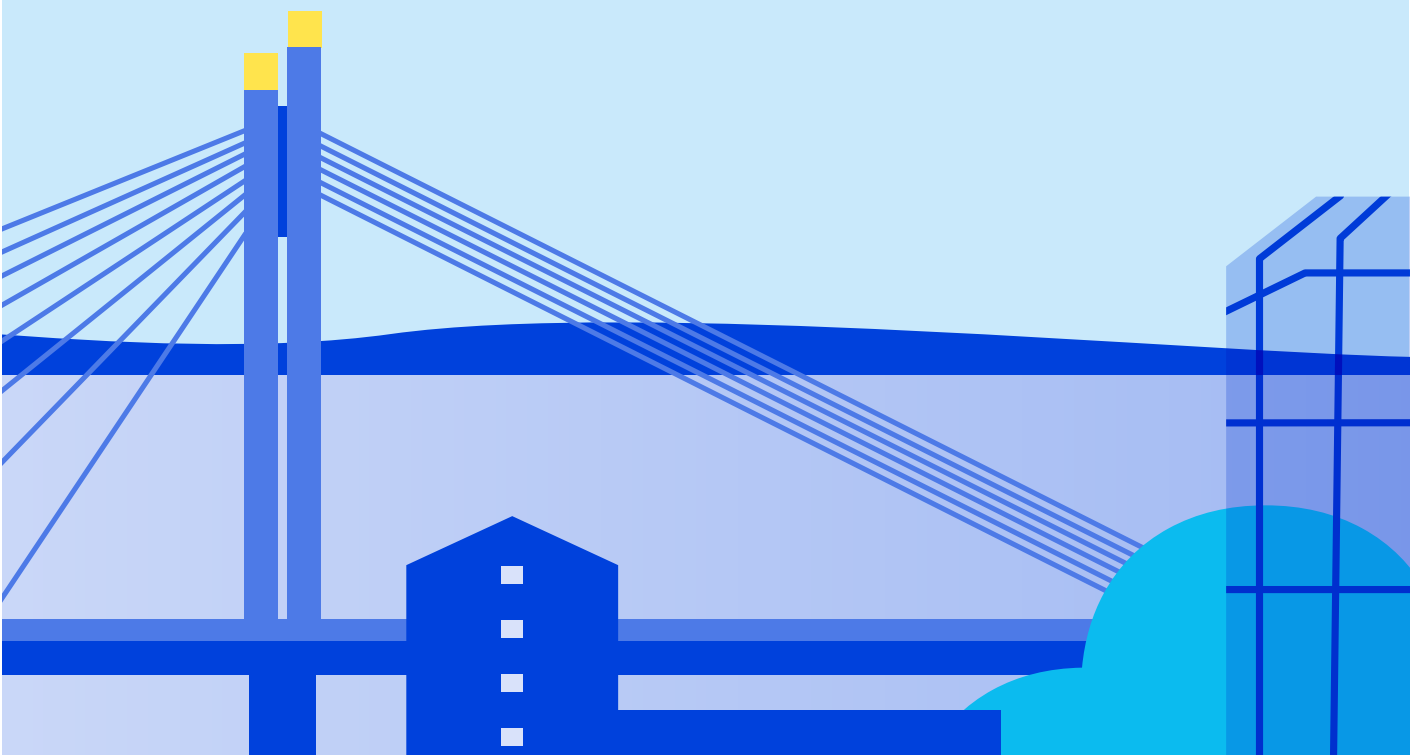

OPETUSHALLITUS
UTBILDINGSSTYRELSEN

**DIALOGEJA
TASA-ARVOSTA**

KOULUTUS, OSAAMINEN JA HYVINVOINTI.

TILASTOJA LAPISTA

SISÄLLYSLUETTELO

LUKIJALLE	3
OPPIMISEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ LAPISSA	3
OPETTAJAT LAPISSA	5
Opettajien kelpoisuus, ikä- ja sukupuolirakenne	5
Täydennyskoulutukseen osallistuminen Lapissa	6
ERITYISTÄ TUKEA SAAVIEN OPPILAIKEN OSUUS KASVANUT LAPISSA	7
KOULUTUKSEN KUSTANNUKSET LAPISSA	8
Kustannukset koulutusasteittain ja per oppilas/opiskelija	8
LYHYEN AIKAVÄLIN OSAAMISTARPEET LAPISSA	10
LAPPILAISTEN OPPIMISTULOKSIA	11
Alueelliset erot matematiikan osaamisessa olivat pieniä	11
Tekstien tulkinta ja tuottaminen ovat kielellisen osaamisen keskiössä	13
Saamea äidinkielenään puhuvat pärjäsivät hyvin kielellisessä arvioinnissa	14
Tytöjen ja poikien välinen ero kaventunut PISA-tutkimuksen luonnontieteissä ja lukutaidossa	15
Oppijoiden hyvinvointi Lapissa	16
Oppilashuoltopalveluiden saatavuus Lapissa	18
KANSAINVÄLINEN LIIKKUVUUS JA YHTEISTYÖ LAPISSA	20
Liikkuvuuden ja yhteistyön tilastoja	20
Rahoituksen jakautuminen EU:n Erasmus+ -ohjelmassa	21
Esimerkki Erasmus+ -hankkeesta: aikuisopiskelijoiden digitaalisen oppimisympäristön hyvistä käytännöistä	23
AIKUISVÄESTÖN KOULUTUS JA TYÖLLISYYS LAPISSA	24
HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ JA LISÄTIETOA	30
Hyviä käytäntöjä maailmalta oppimistulosten erojen kaventamiseksi	30
Lisätietoja	32

LUKIJALLE

Opetushallitus ja aluetoimijat järjestävät syystalvella 2018–2019 Dialogeja tasa-arvosta -tapahtumakokonaisuuden kuudella paikkakunnalla ympäri Suomen. Tavoitteena on rakentaa yhteistä ymmärrystä sekä tiivistää yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Haluamme myös tuoda tietopohjamme alueiden osaamisen ja kansainvälistymisen tueksi. Tähän koosteeseen on kerätty tilastoja ja tietoa, jotka valottavat tapaamisten teemaa, yhdenvertaisuutta. Vastaavat koosteet tuotetaan kaikista alueista, joilla järjestetään Dialogeja tasa-arvosta -tilaisuudet. Jo julkaistut koosteet löytyvät osoitteesta www.oph.fi/dialogejatasaarvosta.

Tähän katsaukseen on koottu lyhyesti keskeistä tilasto- ja hyvinvointitietoa Lapin alueelta. Tavoitteena on kuvata alueen nykytilaa, vahvuuksia ja kehittymisen mahdollisuuksia. Tietoa on kerätty monipuolisesti eri lähteistä alueen toimijoen toiveita kunnioittaen. Lisäksi mukaan on alueen toimijoiden toiveiden mukaisesti liitetty tietoa oppilashyvinvoinnista, oppimistuloksista sekä aikuisväestön koulutustasosta ja työllisyydestä.

Katsaus tarkastelee lähinnä perus- ja toisen asteen tietoja. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön tilastot kattavat myös korkeakoulutuksen. Aluerajaukset vaihtelevat tietolähteiden mukaan.

OPPIMISEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ LAPISSA

Oppimisen toimintaympäristöä kuvaavat kouluverkostoa ja ryhmäkokoja esittelevät tilastot.

Kouluverkosto

Vuodesta 2010 vuoteen 2016 koko Suomen oppilaitosten määrä väheni perusasteella 15 prosenttiyksikköä, lukiossa 11 prosenttiyksikköä ja ammatillisessa koulutuksessa 8 prosenttiyksikköä.

Lapin alueella perusasteen oppilaitosten määrä suhteessa muiden maakuntien oppilaitosten määriin on vähentynyt hieman maan keskiarvomuutosta enemmän. Vähentyminen on tapahtunut taajamissa ja maaseutumaisissa kunnissa. Lukioden määrä on Lapissa vähentynyt maan keskiarvoa vähemmän.

Ammatillisessa koulutuksessa noin puolessa Suomen maakunnista oppilaitosten määrä on vertailuvuosien aikana kasvanut, kun Lapissa se on pysynyt samana. Vaikka ammatillisten oppilaitosten kokonaismäärä on Lapissa pysynyt samana, on alueen sisällä tapahtunut muutos. Vuonna 2016 kaupunkimaisissa kunnissa oli yksi ammatillinen oppilaitos enemmän kuin vuonna 2010 ja taajaan asutuissa kunnissa ei ole enää yhtään oppilaitosta.

PERUS- JA TOISEN ASTEEN OPPILAITOSTEN MÄÄRIEN MUUTOKSET 2010–2016

Oppilaitostyyppi	2010	2012	2014	2016	Muutos 2010-2016 (oppilaitosta)	Muutos 2010-2016 (%)
Alue						
Perusopetusta tarjoavat oppilaitokset						
Koko Suomi	2 938	2 828	2 679	2495	-443	-15
Lappi	124	120	112	102	-22	-18
Kaupunkimaiset kunnat	47	50	49	47	0	0
Taajaan asutut kunnat	58	53	48	42	-16	-28
Maaseutumaiset kunnat	19	17	15	13	-6	-32
Lukiokoulutusta tarjoavat oppilaitokset						
Koko Suomi	438	427	413	388	-50	-11
Lappi	23	23	23	22	-1	-4
Kaupunkimaiset kunnat	5	5	5	4	-1	-20
Taajaan asutut kunnat	3	3	3	3	0	0
Maaseutumaiset kunnat	13	13	13	13	0	0
Ammatillista koulutusta tarjoavat oppilaitokset						
Koko Suomi	240	237	227	220	-20	-8
Lappi	7	8	8	7	0	0
Kaupunkimaiset kunnat	5	6	6	6	1	20
Taajaan asutut kunnat	1	1	1	0	-1	-100
Maaseutumaiset kunnat	1	1	1	1	0	0

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen
- opetushallinnon tilastopalvelu

Ryhmäkoko

Tieto ryhmien koosta kerätään erillisellä tiedonkeruulla joka kolmas vuosi.

Opetusryhmien koot ovat pienentyneet koko maassa 3.-9.-luokilla vuodesta 2008 vuoteen 2016, mutta luokilla 1.-2. keskimääräinen luokkakoko on aavistuksen kasvanut samalla aikavälillä. Lapissa ryhmäkoot ovat pienentyneet 3.-9.-luokilla ja kasvaneet 1.-2.-luokilla samalla aikavälillä. Kaikkien tarkasteltujen asteiden osalta ryhmäkoot ovat Lapissa kuitenkin pienemmät kuin maassa keskimäärin.

LUOKAT 1-2:

Koko maassa opetusryhmien koko pienentyi vuodesta 2008 vuoteen 2016 keskimäärin 0,1 oppilasta. Lapissa keskiarvo oli puoli oppilasta enemmän samalla aikavälillä. Tarkasteltaessa aikaväliä vuodesta 2010 vuoteen 2016, kaupunkimaisissa kunnissa opetusryhmien koko on hivenen noussut, mutta harvempaan asutuilla seuduilla laskenut.

LUOKAT 3-6:

Koko maassa opetusryhmien koko pienentyi vuodesta 2008 vuoteen 2016 keskimäärin yhden oppilaan verran. Lapissa keskiarvo oli samoin yhden oppilaan vähemmän samalla aikavälillä. Vuosina 2010-2016 ryhmäkoon pieneneminen on ollut selkeintä maaseutumaisissa kunnissa.

LUOKAT 7-9:

Koko maassa opetusryhmien koko pienentyi vuodesta 2008 vuoteen 2016 keskimäärin 1,4 oppilasta. Lapissa keskiarvo oli 1,5 oppilasta vähemmän samalla aikavälillä.

KESKIMÄÄRÄINEN OPETUSRYHMÄKOKO 2008, 2010, 2013 JA 2016 (OPPILASTA)

Luokka	Alue	Keskiarvo 2008	Keskiarvo 2010	Keskiarvo 2013	Keskiarvo 2016	Muutos 2008-2016
Luokat 1.-2.	Kaikki maakunnat	19,1	18,8	18,7	19,2	-0,1
	Lappi	17,9	18,1	16,8	17,4	0,5
	Kaupunkimaiset kunnat	*	19,1	18,7	19,6	
	Taajaan asutut kunnat	*	17,0	13,8	14,7	
	Maaseutumaiset kunnat	*	16,0	14,2	14,7	
Luokat 3.-6.	Kaikki maakunnat	21,6	21,1	20,2	20,6	-1
	Lappi	20,0	19,8	19,2	19,0	-1
	Kaupunkimaiset kunnat	*	20,8	20,4	20,2	
	Taajaan asutut kunnat	*	18,9	18,2	18,4	
	Maaseutumaiset kunnat	*	17,7	16,8	16,8	
Luokat 7.-9.	Kaikki maakunnat	17,3	17,1	16,5	15,9	-1,4
	Lappi	16,4	16,7	15,9	14,9	-1,5

* Tietoa ei löydy Vipusesta

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt keväällä 2008, 2010, 2013 ja 2016.

OPETTAJAT LAPISSA

Opettajakuntaa kuvaavat tilastot opettajien kelpoisuudesta sekä ikä- ja sukupuolirakenteesta. Lisäksi kuvataan osallistumista täydennyskoulutukseen. Tiedot perustuvat joka kolmas vuosi kouluilta kerättävään tietoon.

Opettajien kelpoisuus, ikä- ja sukupuolirakenne

Opettajien kelpoisuudet ylittävät Lapissa maan keskiarvon lähes kaikilla koulutusasteilla. Ainoastaan lukiokoulutuksessa kelpoisten opettajien osuus jää aavistuksen maan keskiarvosta. Erityisluokanopettajien ja erityisopettajien keskuudessa kelpoisuudet ovat kunnossa ja osuus on koko maan toiseksi korkein. Erityisesti kaupunkimaisissa kunnissa ja taajamissa kaikki tai lähes kaikki opettajat ovat muodollisesti päteviä.

Opettajat ovat Lapissa maan keskiarvoa iäkkäämpiä kaikilla koulutusasteilla.

Naisten osuudet perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen opettajistossa ovat Lapissa koko maan keskiarvoa pienemmät, mutta lukiokoulutuksessa naisopettajien osuus on viisi prosenttia koko maan keskiarvoa korkeampi. Eritoten taajamien lukioissa naisopettajien osuus on suuri.

MUODOLLISESTI KELPOINEN ANTAMAAN OPETUSTA HOITAMASSAAN TEHTÄVÄSSÄ (%)

	Perusopetus	Erityisluokanopettajat ja erityisopettajat	Lukiokoulutus	Ammatillinen koulutus
Koko maa	96,3	86,6	98,8	89,9
Lappi	98,7	97,0	98,3	91,9
Kaupunkimaiset kunnat	99,5	98,1	100,0	*
Taajaan asutut kunnat	98,4	100,0	100,0	*
Maaseutumaiset kunnat	97,9	94,3	95,4	*

* Tietoa ei saatavilla

VÄHINTÄÄN VIISIKYMMENTÄ VUOTTA TÄYTTÄNEIDEN OPETTAJIEN OSUUS KAIKISTA OPETTAJISTA (%)

	Perusopetus	Lukiokoulutus	Ammatillinen koulutus
Koko maa	36,4	42,8	56,1
Lappi	44,7	52,8	58,8
Kaupunkimaiset kunnat	42,1	55,8	*
Taajaan asutut kunnat	59,0	55,0	*
Maaseutumaiset kunnat	42,1	69,2	*

* Tietoa ei saatavilla

NAISTEN OSUUS KYSELYYN OSALLISTUNEISTA OPETTAJISTA

	Perusopetus	Lukiokoulutus	Ammatillinen koulutus
Koko maa	76,9	69,4	56,3
Lappi	74,8	74,4	50,8
Kaupunkimaiset kunnat	71,3	70,5	*
Taajaan asutut kunnat	78,7	90,0	*
Maaseutumaiset kunnat	77,1	75,4	*

* Tietoa ei saatavilla

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu.

Täydennyskoulutukseen osallistuminen Lapissa

Täydennyskoulutukseen tai asiantuntijavaihtoon osallistumisessa on merkittäviä alueellisia eroja. Lapissa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opettajien osallistumisaste täydennyskoulutukseen ja asiantuntijavaihtoon on kasvanut suhteellisesti hyvin, vaikka osuudet jäivät maan keskiarvo-osuuksista. Ammatillisessa koulutuksessa osallistuneiden osuudet ovat vastaavasti vähentyneet.

AKTIIVISUUS OSALLISTUA TÄYDENNYSKOULUTUKSEEN TAI ASiantuntijavaihtoon (%) ALUEITTAIN TARKASTELTUNA (ALUEHALLINTOVIRASTON TOIMINTA-ALUE)

	Perusopetus 2012	Perusopetus 2015	Lukiokoulutus 2012	Lukiokoulutus 2015	Ammatillinen koulutus 2012	Ammatillinen koulutus 2015
Koko maa	78,6	80,3	82,9	87,5	83,1	64,9
Lappi	73,5	78,0	63,6	81,7	85,3	61,6

Lähde: Tilastokeskus. Opettajakyselyt keväällä 2013 ja 2016.

ERITYISTÄ TUKEA SAAVIEN OPPILAIDEN OSUUS KASVANUT LAPISSA

Koko maassa erityisen tuen oppilaiden osuus kaikista oppilaista on aavistuksen laskenut vuodesta 2012 vuoteen 2016. Samalla aikavälillä tehostetun tuen oppilaiden osuus on kasvanut lähes neljä prosenttiyksikköä.

Lapissa erityistä tai tehostettua tukea saavien oppilaiden osuudet kaikista oppilaista ovat kasvaneet vuodesta 2012 vuoteen 2016. Osuudet jäivät kuitenkin koko maan keskiarvo-osuuksien alle. Sekä erityisen että tehostetun tuen oppilaiden osuus oli vuonna 2016 Lapissa 1,6 prosenttiyksikköä koko maan keskiarvolukemaa pienempi.

ERITYISEN JA TEHOSTETUN TUEN OPPILAIDEN OSUUS KAIKISTA OPPILAISTA 2012, 2014 JA 2016

	Erityisen tuen oppilaiden osuus kaikista 2012	Tehostetun tuen oppilaiden osuus kaikista 2012	Erityisen tuen oppilaiden osuus kaikista 2014	Tehostetun tuen oppilaiden osuus kaikista 2014	Erityisen tuen oppilaiden osuus kaikista 2016	Tehostetun tuen oppilaiden osuus kaikista 2016
Koko maa	7,6	5,1	7,2	7,4	7,4	8,9
Lappi	6,1	3,8	5,6	5,4	5,8	7,3

Lapissa poikien osuus erityistä tukea saavista on pysynyt viime vuosina samalla tasolla ja on viimeisimmän tiedon mukaan noin puolitoista prosenttiyksikköä maan keskiarvoa alhaisempi.

POIKIEN OSUUS ERITYISEN TUEN OPPILAISTA VUOSINA 2012, 2014 JA 2016

	2012	2014	2016
Koko maa	69,4	69,4	70,4
Lappi	68,3	67,8	68,6

Erityisluokanopettajien ja erityisopettajien osuus kaikista opettajista on Lapissa vähentynyt vuodesta 2012 vuoteen 2016. Vähentyminen on tapahtunut kaupunkimaisissa kunnissa ja taajamissa. On kuitenkin huomioitava, että maaseutumaisissa kunnissa on lähtökohtaisesti vähemmän erityisluokanopettajia ja erityisopettajia.

ERITYISLUOKANOPETTAJIEN JA ERITYISOPETTAJIEN OSUUS KAIKISTA OPETTAJISTA ALUEELLA VUOSINA 2012, 2014 JA 2016 (%)

	2012	2014	2016
Koko maa	13,6	14,0	14,5
Lappi	11,1	11,7	10,3
Kaupunkimaiset kunnat	12,5	13,6	11,0
Taajaan asutut kunnat	12,0	12,8	9,6
Maaseutumaiset kunnat	8,7	8,8	9,7

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu 2016.

KOULUTUKSEN KUSTANNUKSET LAPISSA

Koulutuksen kustannukset esitetään koulutusmuodoittain. Kustannukset ovat Lapissa kaikilla koulutusasteilla ja lähes kaikilta osin koko maan keskiarvokustannusten yläpuolella.

Kustannukset koulutusasteittain ja per oppilas/opiskelija

Lapissa perusopetuksen keskimääräiset oppilaskohtaiset kustannukset ovat koko maan keskiarvokustannusta korkeammat. Erityyppisten kuntien kuluissa on paljon hajontaa. Kustannukset maaseutumaisissa kunnissa ovat noin puolitoistakertaiset verrattuna kaupunkimaisiin kuntiin, joissa kustannukset ovat hieman koko maan keskiarvon alapuolella. Lapin maaseutumaisissa kunnissa perusopetuksen kustannukset ovat keskimäärin noin neljä ja puoli tuhatta euroa korkeammat kuin alueen kaupunkimaisissa kunnissa ja noin kolmetuhatta euroa korkeammat kuin maassa keskimäärin.

KUNNAN PERUSOPETUKSEN KÄYTTÖKUSTANNUKSET KUNTARYHMÄN MUKAAN MAAKUNNITTAIN (EUROA/OPPILAS)

	Kaupunkimaiset kunnat	Taajaan asutut kunnat	Maaseutumaiset kunnat	Keskiarvo	Alin arvo	Ylin arvo
Koko maan keskiarvo	8 768	8 948	10 118	8 994	6 369	25 422
Lappi	8 595	10 836	13 100	10 044	8 458	25 422

Käyttökustannukset sisältävät laskennallisen oppilastyypeittäin muiden menojen suhteessa jaetun arvonlisäveron.

Lapissa lukiokoulutuksen oppilaskohtaiset kulut ovat keskimäärin noin neljänneksen maan keskiarvoa korkeammat. Kiinteistöjen ylläpitokustannukset ovat maan keskiarvoon verrattuna hieman alemmat, kun taas ruokailuun sekä erityisesti muuhun opiskeluhooltoon ja majoitukseen satsataan maan keskiarvoon nähden enemmän varoja.

LUKIOKOULUTUKSEN KÄYTTÖKUSTANNUKSET MAAKUNNITTAIN (EUROA/OPISKELIJA) 2016

	Opiskelija-määrä	Opetus	Majoitus	Ruokailu	Muu opisk. huolto	Sis. hallinto	Kiint. ylläpito	Keskiarvo (ilman pieniä hankkeita)	Muutos % ed. vuosi
Koko maa / koko maan keskiarvo	101 397	4 998	9	417	12	644	1 523	7 604	-1
Lappi	2 714	6 699	33	487	77	748	1 412	9 455	-4

Ammatillisen koulutuksen kustannukset vaihtelevat huomattavasti koulutusalan mukaan. Suurimmat opiskelijakohtaiset kustannukset ovat luonnonvara- ja ympäristöalalla. Tämän alan koulutuksessa tarvitaan erityisiä tiloja, koneita ja laitteita, jotka nostavat kustannuksia. Edullisimmillaan kustannukset ovat yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla, joissa koulutus on enimmäkseen perinteistä luokkamutoista, eikä näillä aloilla ole erityisiä tila- ja laitekustannuksia.

Lapissa ammatillisen koulutuksen keskimääräiset oppilaskohtaiset kustannukset ovat koko maan keskiarvokustannuksen tasolla. Alakohtaisia eroja kuitenkin on. Luonnonvara- ja ympäristöalan, kulttuurialan sekä matkailu- ravitsemus- ja talousalan kustannukset ovat koko maan verrokkikustannuksiin nähden korkeampia. Humanistisen ja kasvatustieteen sekä luonnontieteen alan opintoja järjestetään koko maan keskiarvoon nähden kustannustehokkaammin.

AMMATILLISEN PERUSKOULUTUKSEN KÄYTTÖKUSTANNUKSET MAAKUNNITTAIN JA KOULUTUSALOITTAIN (EUROA/OPISKELIJA)

Koulutusala	Koko maan keskiarvo	Lappi
Humanistinen ja kasvatustieteen ala	9 339	8 936
Kulttuuriala	11 599	12 384
Yhteiskuntatieteet, liiketalouden ja hallinnon alat	7 760	7 795
Luonnontieteiden ala	8 444	7 464
Tekniikan ja liikenteen ala	11 110	10 946
Luonnonvara- ja ympäristöala	14 352	16 661
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8 712	9 685
Matkailu-, ravitsemus- ja talousala	10 862	11 282
Valmistavat ja valmentavat koulutukset	15 948	14 431
Kaikki alat yhteensä	10 446	10 803

LYHYEN AIKAVÄLIN OSAAMISTARPEET LAPISSA

POIMINTOJA LAPIN LYHYEN AIKAVÄLIN OSAAMISTARPEISTA:

- Alueella tunnistettuja keskeisimpiä kasvualoja ovat rakennusteollisuus ja kiinteistönhuolto, matkailu- ja ravitsemispalvelut sekä metsä- ja biotalous.
- Kasvualoilla yleisiä osaamisen ja koulutuksen haasteita ovat mm. osaavan työvoiman tarve ja kasvava logistiikan osaamisen kysyntä.
- Edellä mainittujen lisäksi matkailu- ja ravitsemispalvelualalla suurimmiksi osaamisen ja koulutuksen haasteiksi tunnistetaan muun muassa pula motivoituneista työnhakijoista, työtehtävien suhteen relevantin tiedon viestintä työnhakijoille sekä pula erityisesti myynnin ja asiakaspalvelun, siivouksen, pesulatoiminnan, kiinteistönhuollon, ravintolan sekä ohjelmapalvelujen parissa työskentelevistä.
- Rakennusteollisuudessa ja kiinteistönhuollossa on lisäksi pulaa työnjohdollisesta osaamisesta. Toimiala toimii pitkälti urakkasopimusten ympärillä, jolloin osaavien tekijöiden tarvetta voi ilmaantua nopeasti.
- Lapissa on vireillä kaksi biojalostamohanketta, joiden suurimmat haasteet liittyvät logistiikan ja infran sekä teollisten palvelujen ylläpitoon alueella.

Lähde: Lyhyen aikavälin osaamistarpeiden kehitysnäkymiä (Opetushallitus, Dynamo-projekti, 2017)

LAPPILAISTEN OPPIMISTULOKSIA

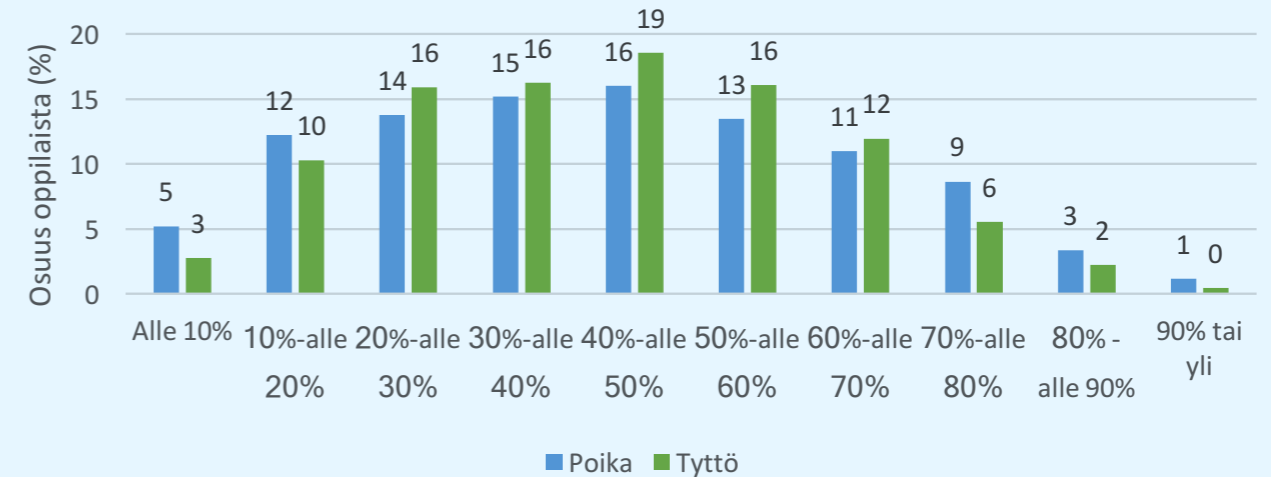
Oppimistulosten arvioinnit antavat kuvan Lapin AVI-alueen oppilaiden ja opiskelijoiden osaamisesta. Koosteeseen on poimittu niin matemaattisen kuin kielellisen taidon oppimistulosten arviointeja, mutta myös sukupuolten välistä vertailua.

Alueelliset erot matematiikan osaamisessa olivat pieniä

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) vuonna 2015 tekemän matematiikan oppimistulosten arvioinnin mukaan koko maassa oppilaat ratkaisivat keskimäärin 43 prosenttia arviointitehtävistä. Keskimäärin tytöt ja pojat ratkaisivat matematiikan tehtäviä yhtä hyvin. Poikien osuus on kuitenkin suurempi ääripäissä eli niiden joukossa, jotka ratkaisevat yli 70 prosenttia tehtävistä sekä niissä, jotka saavat ratkaistua alle 20 prosenttia tehtävistä.

Osaamisen taso on pysynyt samana, kun tuloksia verrataan edelliseen vastaavaan arviointitietoon lukuvuodelta 2011–2012.

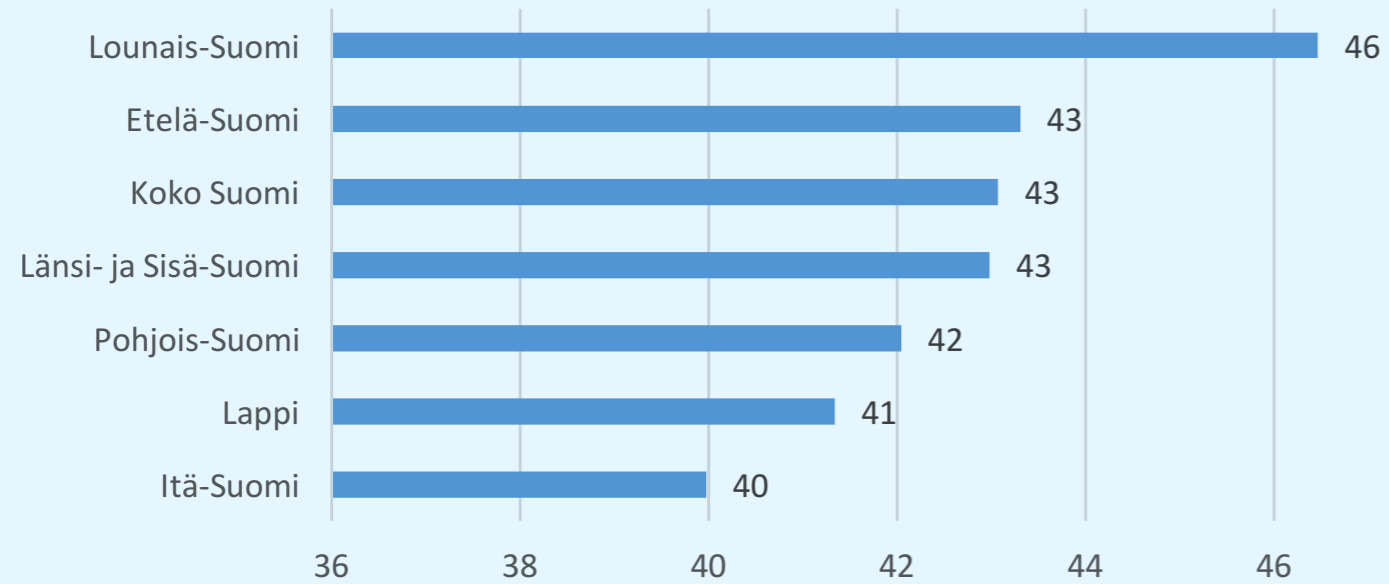
SUKUPUOLITTAINEN MATEMATIIKAN TEHTÄVIEN RATKAISUOSUUKSIEN JAKAUMA KOKO MAASSA

Lähde: Perusopetuksen matematiikan oppimistulosten arviointi 9. vuosiluokalla 2015, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Oppilaiden osaaminen vaihtelee, kun verrataan eri AVI-alueiden tuloksia. Tyttöjen ja poikien keskimääräisten ratkaisuosuuksien erot AVI-alueiden välillä olivat pieniä. Myöskään ruotsinkielisten koulujen oppilaiden tuloksissa ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja eri AVI-alueiden välillä.

MATEMATIIKAN TEHTÄVIEN RATKAISUOSUUKSET AVI-ALUEITTAIN (%)

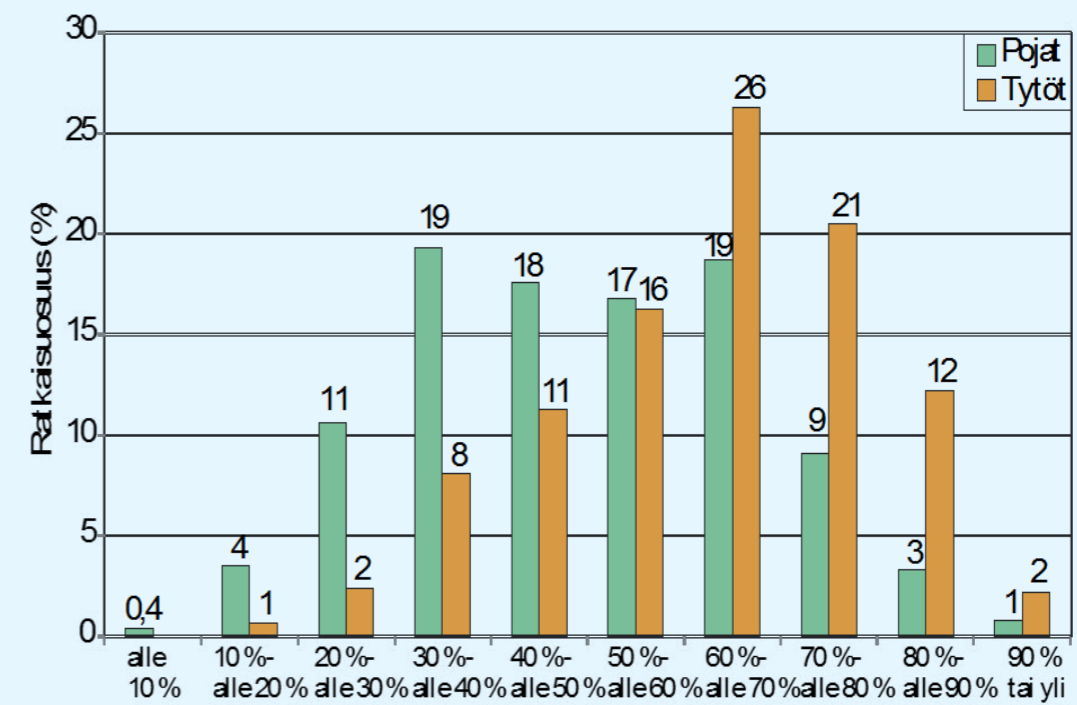
Lähde: Perusopetuksen matematiikan oppimistulosten arviointi 9. vuosiluokalla 2015, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Tekstien tulkinta ja tuottaminen ovat kielellisen osaamisen keskiössä

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus on arvioinut äidinkielen ja kirjallisuuden kielentuntemuksen ja kirjoittamisen osaamista perusopetuksen päättövaiheessa vuonna 2014. Koska eri AVI-alueiden välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja, tarkastellaan tässä osiossa koko maan tietoja.

Tekstilajin mukaisessa kirjoittamisessa tyttöjen ja poikien osaamisen ero on suuri: tytöt ratkaisevat keskimäärin 67 prosenttia tehtävistä ja pojat ratkaisevat 49 prosenttia. Tyttöjen osuus yli 80 prosenttia ratkaisevista on 10 prosenttiyksikköä poikia suurempi.

KIELENTUNTEMUKSEN TEHTÄVIEN RATKAISUOSUUKSIEN JAKAUMA SUKUPUOLEN MUKAAN

Lähde: Kielenkäytön ajattelua ja ajattelun kielentämistä. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2014: keskiössä kielentuntemus ja kirjoittaminen. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.

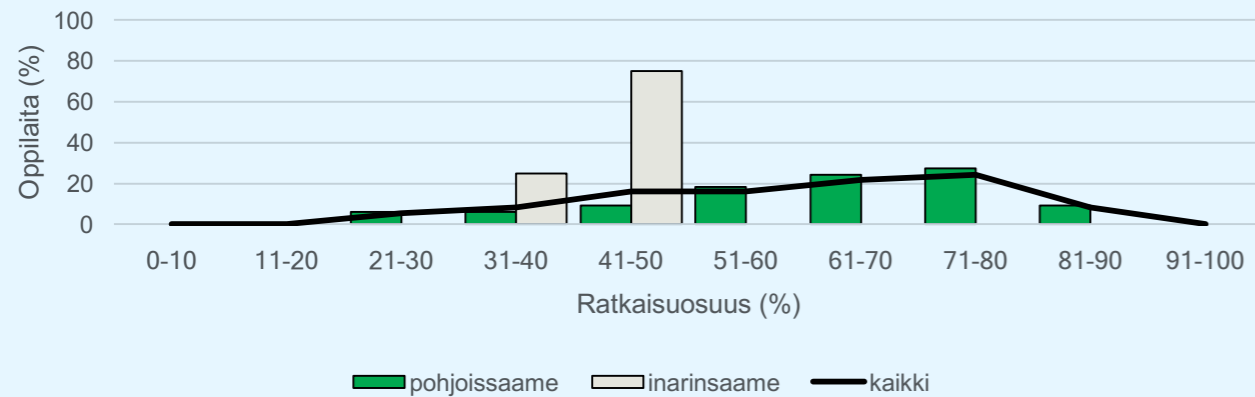
Arvioinnissa tarkasteltiin kielentuntemuksen tietoja ja kirjoittamisen taitoja vuorovaikutuksen näkökulmasta (viestin välittyminen ja tulkinta). Hieman yli puolelle oppilaista kielenkäytön havainnointi ja arviointi, päätelmien tekeminen ja niiden kielentäminen oli hankalaa.

Saamea äidinkielenään puhuvat pärjäivät hyvin kielellisessä arvioinnissa

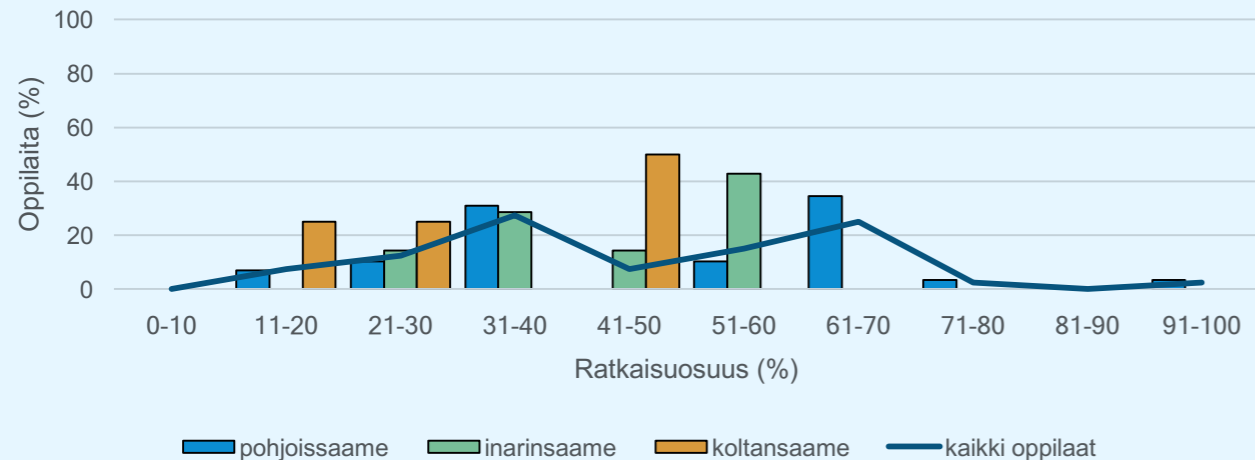
Saamea äidinkielenä opiskelevat saavuttivat keskimäärin 60 % ja A-kielenä opiskelevat 46 % arvioinnin enimmäispistemäärästä.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus arvioi keväällä 2015 perusopetuksen 7.–9.-luokkalaisten saamen kielten oppimistuloksia ensimmäistä kertaa (saame äidinkielenä ja saame A-kielenä -oppimäärät).

SAAME ÄIDINKIELENÄ: KOKO KOKEEN RATKAISUOSUUKSIEN JAKAUMA

SAAME A-KIELENÄ: KOKO KOKEEN RATKAISUOSUUKSIEN JAKAUMA

Osaamisen tasossa oppilaiden välillä oli suuria eroja. Opettajien koulutustausta, liian vähäinen opetustuntimäärä sekä oppimateriaalien laatu ja niukkuus vaikeuttivat hyvien oppimistulosten saavuttamista. Opettajat olivat kuitenkin erittäin motivoituneita opettamaan saamen kieltä. Saamen kielten käyttö oppituntien ulkopuolella oli hyvin vähäistä, sillä mahdollisuudet tähän olivat niukat.

Tyttöjen ja poikien välinen ero kaventunut PISA -tutkimuksen luonnontieteissä ja lukutaidossa

Koko maan tasolla tarkasteltuna tyttöjen ja poikien oppimistulosten erot kasvoivat kahden edellisen, vuosina 2012 ja 2015 tehtyjen, PISA-tutkimusten välillä matematiikassa ja luonnontieteissä. Lukutaidossa pojat kuroivat kiinni välimatkaa tyttöihin.

Tyttöjen ja poikien välinen ero on Suomessa OECD-maiden suurimpia. Vuonna 2012 tytöt olivat Suomessa 3 pistettä parempia matematiikassa. OECD:ssä pojat olivat 10 pistettä parempia. Vuonna 2015 ero tyttöjen hyväksi Suomessa oli kasvanut 8 pisteeseen. OECD:ssä poikien etumatka kaventui 2 pisteellä vuoteen 2012 verrattuna.

Lukutaidossa 2012 suomalaisten tyttöjen tulos oli 62 pistettä korkeampi kuin poikien. Vastaava ero oli OECD:ssä keskimäärin 38 pistettä. Vuonna 2015 suomalaiset pojat kuroivat umpeen hieman, ero oli 47 pistettä tyttöjen hyväksi. OECD:ssä ero oli 27.

Luonnontieteissä 2012 tytöt +16 (OECD pojat +1p), 2015 tytöt +19p (OECD pojat +4p)

Pohjois-Suomessa erot sukupuolten välillä ovat maan keskiarvoa suuremmat kaikissa tarkasteltavissa aineissa sekä vuonna 2012 että vuonna 2015. Tytöt pärjäävät kaikissa aineissa paremmin kuin pojat. Vuoden 2015 tuloksissa erot sukupuolten välillä ovat kaventuneet luonnontieteissä ja lukutaidossa verrattuna vuoden 2012 tuloksiin. Matematiikassa ero on sen sijaan hieman kasvanut. Ero on suurin lukutaidossa (+50,7 vuonna 2015) ja pienin matematiikassa (+17,3 vuonna 2015).

TYTTÖJEN JA POIKIEN VÄLINEN ERO PISA-TUTKIMUKSISSA 2012 JA 2015. ERO TYTTÖJEN HYVÄKSI ON MERKITYY PLUSMERKILLÄ JA POIKIEN HYVÄKSI MIINUSMERKILLÄ

PISA 2012			PISA 2015		
Luonnontiede	keskiarvo	Ero tytöt ja pojat	Luonnontiede	keskiarvo	Ero tytöt ja pojat
Pohjois-Suomi tytöt	566,9	+30,4	Pohjois-Suomi tytöt	546,9	+26,2
Pohjois-Suomi pojat	536,5		Pohjois-Suomi pojat	520,6	
Koko maa		+16	Koko maa		+19,0
OECD		-1	OECD		-4
Matematiikka			Matematiikka		
Pohjois-Suomi tytöt	531,6	+15,0	Pohjois-Suomi tytöt	521,5	+17,3
Pohjois-Suomi pojat	516,6		Pohjois-Suomi pojat	504,1	
Koko maa		+3,0	Koko maa		+8
OECD		-10	OECD		-8
Lukutaito			Lukutaito		
Pohjois-Suomi tytöt	569,9	+76,4	Pohjois-Suomi tytöt	552,5	+50,7
Pohjois-Suomi pojat	493,5		Pohjois-Suomi pojat	501,8	
Koko maa		+62,0	Koko maa		+47,0
OECD		+38	OECD		+27

Oppijoiden hyvinvointi Lapissa

Pojat ovat koko maassa jonkin verran tyytyväisempiä elämäänsä kuin tytöt, ja näin on myös Lapissa. Lapissa erityisesti 4.–5.-luokkalaiset, 8.–9.-luokkalaiset ja lukioikäiset pojat ovat tyytyväisiä elämäänsä. Tytöistä 4.–5.-luokkalaiset ovat tyytyväisimpiä elämäänsä. Lapissa ammattikoulussa opiskelevat tytöt ovat tyytyväisempiä elämäänsä kuin verrokkinsa koko Suomessa. Elämäänsä erittäin tyytyväisiä tyttöjä on kuitenkin hieman vähemmän kuin koko Suomea tarkasteltaessa.

Lapin sisäisten erojen tarkastelu jää puutteelliseksi, koska erityisesti maaseutumaisissa kunnissa vastaajajoukko on liian pieni yksittäisten kuntien tietojen julkaisemiseksi. Taulukossa tähdellä merkityistä alueista ei ole siis saatavilla alueeseen kuuluvien kuntien kattavaa tietoa pienen vastaajamäärän vuoksi. Peruskouluasteilla erot oppilaiden tyytyväisyydessä elämäänsä ovat pieniä kaupunkimaisten kuntien ja taajamien välillä. Poikkeuksena 8.–9.-luokkalaiset tytöt, jotka ovat tyytyväisempiä elämäänsä kaupunkimaisissa kunnissa kuin taajamissa.

	Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %		Tyytyväinen elämäänsä, %		Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %		Tyytyväinen elämäänsä, %		Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %		Tyytyväinen elämäänsä, %		Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %		Tyytyväinen elämäänsä, %	
	4-5 lk				8-9 lk				lukio				ammattillinen			
	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt
Koko maa	58	49,2	92	88,5	38,8	18,4	83,8	67,1	30,4	15,1	81,8	70,6	36	18,6	82,2	69,3
Lappi	57,7	46,7	92,3	85,5	40,6	17	84,3	65,9	33,3	14,4	84,8	66,3	37,2	17,3	85,8	72,7
Kaupunki-maiset kunnat	59,6	47,3	92,1	85	40,1	16,2	83,1	75,1	31,8	13,9	81,3	65,1	38,5	16,5	84,9	69,5
Taajamat	58,6	48,2	91,1	83,6	42,8	10,7	82,9	49,9	*	*	*	*	*	*	*	*
Maaseutu-kunnat	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

*kattavaa tietoa ei saatavilla

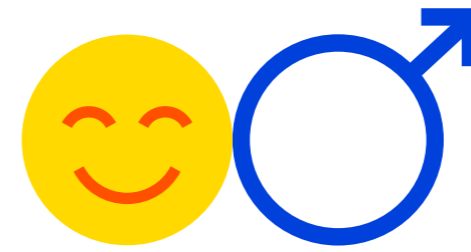
Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Kouluterveyskysely 2017

Koko Lappia tarkasteltaessa koulunkäynnistä pitävät eniten 4.–5.-luokkalaiset tytöt sekä ammattikoulun opiskelijat. Tytöt pitävät poikia enemmän koulunkäynnistä peruskoulussa ja lukiossa. Ammattikoululaisten joukossa pojat kuitenkin pitävät koulunkäynnistä enemmän kuin tytöt. Ammattikoululaisista sekä tytöt että pojat pitävät koulunkäynnistä enemmän kuin koko maan vastaavat opiskelijat. Lapin sisäisessä tarkastelussa kaikilla tarkastelluilla asteilla oppilaat pitävät koulunkäynnistä enemmän kaupunkimaisissa kunnissa kuin taajamissa.

Pitää koulunkäynnistä, %	4-5.lk		8-9.lk		Lukio		Ammattikoulu	
	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat
Koko maa	87,4	77,4	61,4	58,4	71,1	72,5	80,4	85,7
Lappi	86,2	71,3	61,2	53,8	70,7	69,6	84,8	89,3
Kaupunkimaiset kunnat	87,5	72,9	61,1	56,0	67,9	73,8	85,5	90,3
Taajaan asutut kunnat	84	66,0	54,1	49,5	*	*	*	*
Maaseutumaiset kunnat	*	*	*	*	*	*	*	*

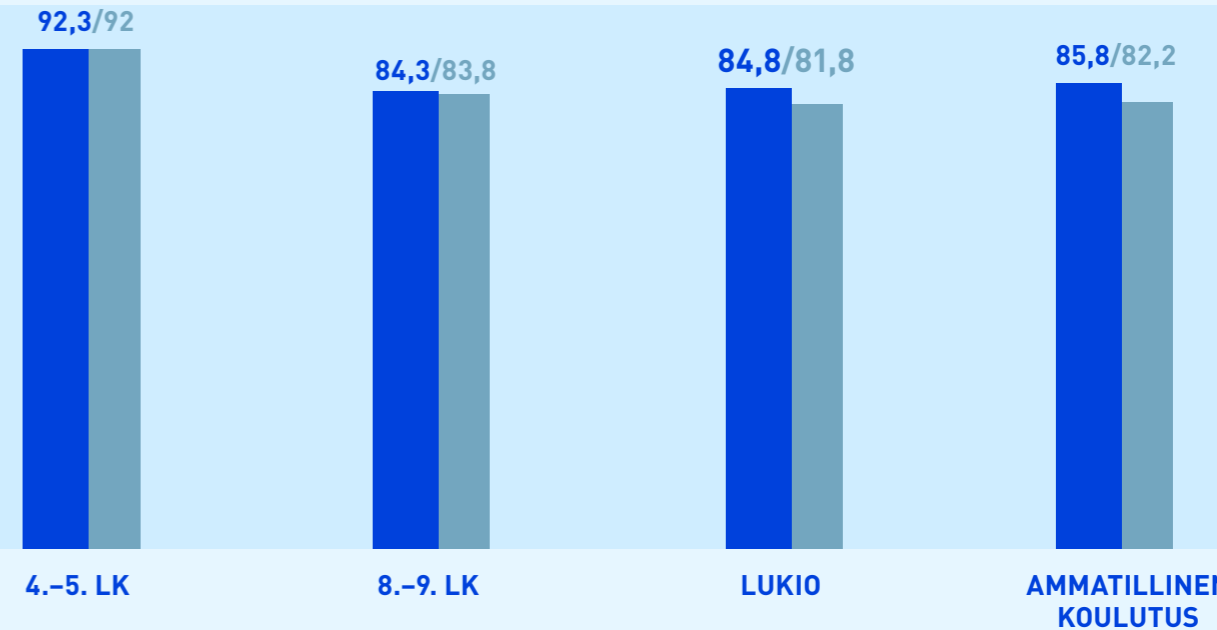
*kattavaa tietoa ei saatavilla

Lähde: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Kouluterveyskysely 2017

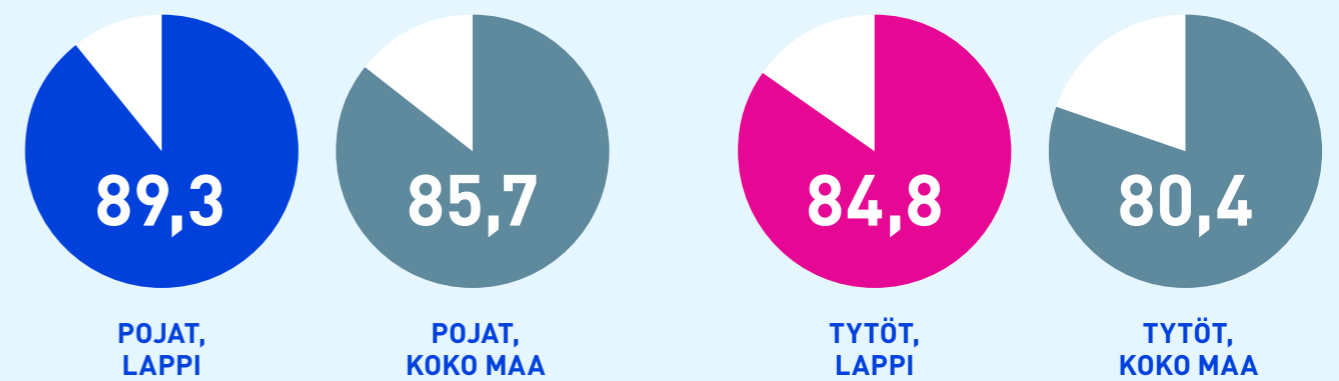
OSUUS POJISTA JOKA VASTANNUT OLEVANSA TYYTYVÄINEN ELÄMÄÄNSÄ (%)

POJAT, LAPPI
POJAT, KOKO MAA

Koulunkäynnistä lappilaiset pojat ja tytöt pitävät kuitenkin maan keskiarvoa enemmän vain ammattikoulussa.

PITÄÄ KOULUNKÄYNNISTÄ AMMATTIKOULUSSA (%)

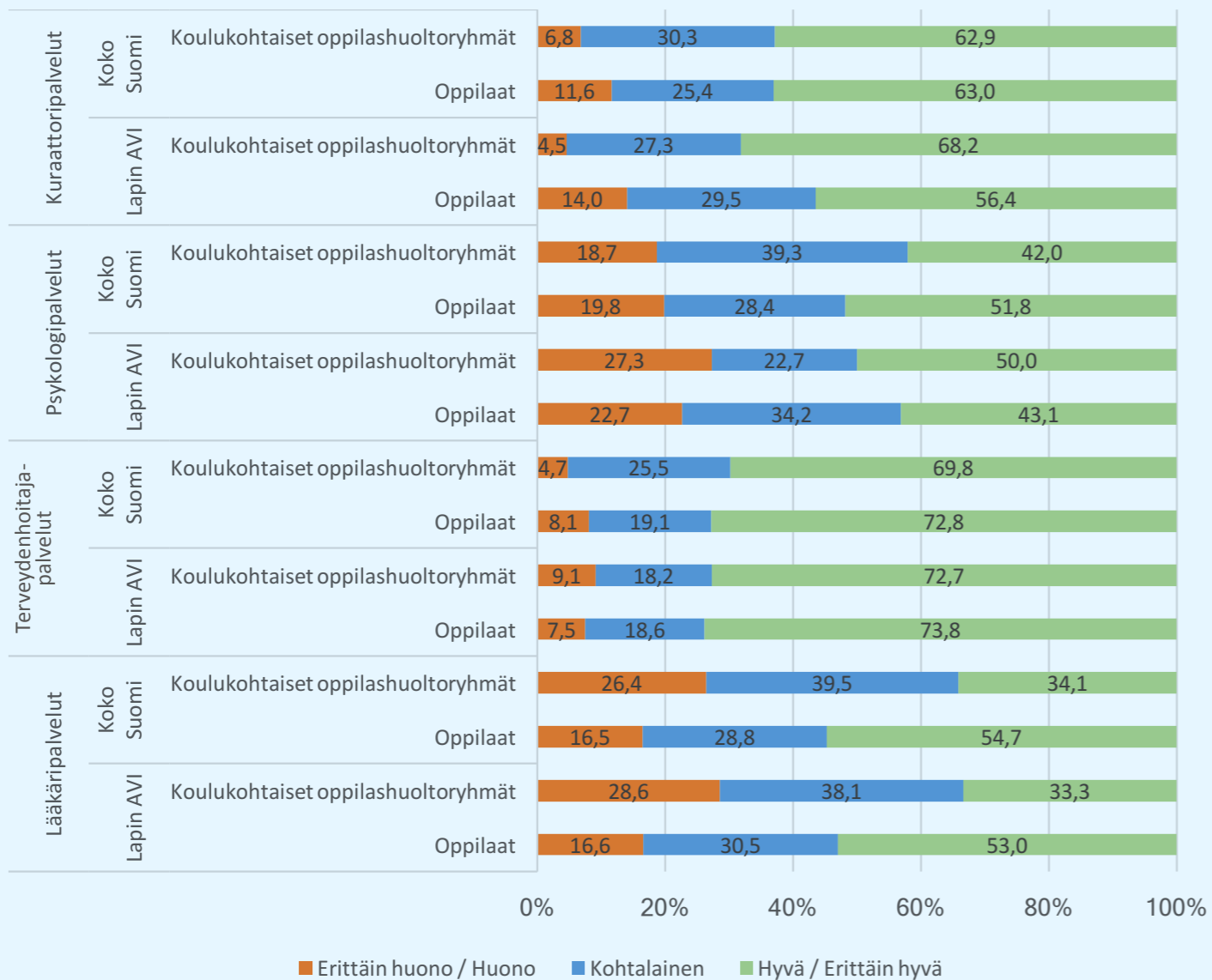
Oppilashuoltopalveluiden saatavuus Lapissa

PERUSOPETUS

Lapissa kuraattori-, psykologi- ja terveydenhoitajapalveluiden saatavuutta joko *hyvänä* tai *erittäin hyvänä* pitävien osuus oli suurempi kuin koko Suomen oppilashuoltoryhmien vastauksissa. Lääkäripalveluitakin joko *hyvänä* tai *erittäin hyvänä* pitävien osuus oli vain hieman pienempi koko Suomen vastauksiin verrattuna.

Oppilaiden vastauksissa ainoastaan terveydenhoitajapalveluita *hyvänä* tai *erittäin hyvänä* pitävien osuus oli Lapissa suurempi kuin koko Suomessa. Muiden oppilashuoltopalveluiden osalta palveluita *huonona* tai *erittäin huonona* piti Lapissa suurempi osa oppilaista kuin koko Suomessa keskimäärin.

OPPILASHUOLTOPALVELUIDEN SAATAVUUS PERUSOPETUKSESSA (KOKO SUOMI – LAPIN AVI)

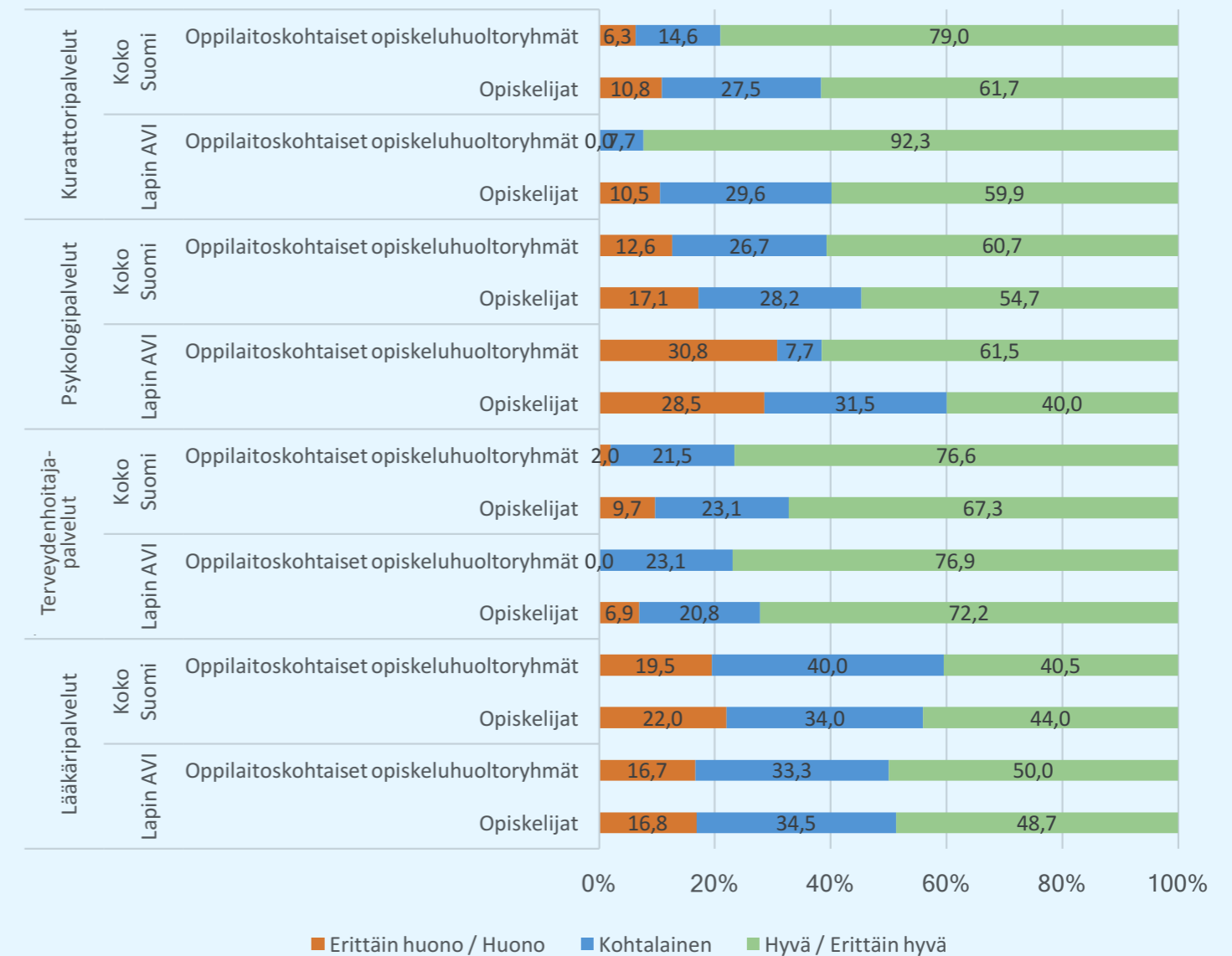
Lähde: Oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanon arviointi esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa, Karvi 2018

LUKIOKOULUTUS

Lapissa opiskeluhuoltopalveluiden saatavuuden joko *hyväksi* tai *erittäin hyväksi* kokeneiden oppilaitoskohtaisten opiskeluhuoltoryhmien osuus oli suurempi kaikissa opiskeluhuoltopalveluissa verrattuna koko maan vastauksiin. Toisaalta psykologipalveluiden saatavuutta joko *huonona* tai *erittäin huonona* pitävien oppilaitoskohtaisten opiskeluhuoltoryhmien osuus oli Lapissa selvästi suurempi koko Suomeen verrattuna.

Terveydenhoitaja- ja lääkäripalveluiden saatavuutta joko *hyvänä* tai *erittäin hyvänä* pitävien lukio-opiskelijoiden osuus oli Lapissa suurempi koko maan opiskelijavastauksiin verrattuna. Vastaavasti psykologipalveluiden saatavuuden *huonoksi* tai *erittäin huonoksi* kokeneiden opiskelijoiden osuus oli Lapissa suurempi kuin koko Suomessa.

OPISKELUHUOLTOPALVELUIDEN SAATAVUUS LUKIOKOULUTUKSESSA (KOKO SUOMI – LAPIN AVI)

Lähde: Oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanon arviointi esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa, Karvi 2018

KANSAINVÄLINEN LIIKKUVUUS JA YHTEISTYÖ LAPISSA

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön tilastot sekä tiedot Erasmus+ -rahoituksen jakautumisesta esittelevät kaikkien koulutusasteiden lisäksi nuorisovaltion tiedot. Lapissa aktiivisuus jää hieman koko maan keskiarvosta ja erityisesti kansainväliseen nuorisotyöhön myönnetty rahoitus jää keskimäärin yli puolet maan keskiarvomyyönnöstä.

Liikkuvuuden ja yhteistyön tilastoja

Opetushallitus kerää vuosittain tilastot eri koulutusasteilla tapahtuvasta kansainvälisestä liikkuvuudesta.

YLEISSIVISTÄVÄ KOULUTUS

Peruskouluista ja lukioista kävi Opetushallituksen tilastojen mukaan lukuvuonna 2017–2018 yhteensä 7 224 oppilasta ja opiskelijaa ulkomailla. Selvä enemmistö liikkuvuudesta tapahtuu lukioissa, joista vuonna 2017 lähti ulkomaille samana vuonna koulutuksensa aloittaneiden määrään suhteutettuna 29 prosenttia opiskelijoista.

Lapista ulkomaille lähti 24 prosenttia maakunnassa opintonsa aloittaneista lukiolaisista. Peruskouluissa tapahtuva oppilasliikkuvuus on pientä ja siitä ei ole saatavissa maakunnittaista tietoa. Koko maan tasolla peruskoulujen liikkuvuus suhteutettuna oppilasmäärään on prosentin verran.

	Lähteneet	Lukiokoulutuksessa aloittaneita	Opiskelijaliikkuvuus/ Opiskelijamäärä
Koko maa	5 150	34 429	29,3
Lappi	149	876	24,3

*Laskelmissa on huomioitu vastausprosentti

AMMATILLINEN KOULUTUS

Ammatillisista oppilaitoksista lähti vuonna 2017 yhteensä 5 551 opiskelijaa ulkomaanjaksolle. Tämä vastaa 11,9 prosenttia koulutuksessa saman vuonna aloittaneista opiskelijoista. Lapista lähti vuonna 2017 ulkomaanjaksolle 13 prosenttia maakunnan ammatillisissa oppilaitoksissa aloittaneista opiskelijoista.

	Lähteneet	Ammatillisessa koulutuksessa aloittaneet	Opiskelijaliikkuvuus/Koulutuksessa aloittaneet
Koko maa	5 551	46 577	11,9
Lappi	238	1 816	13,1

KORKEA-ASTEEN KOULUTUS

Lapissa opiskelevat korkeakouluopiskelijat (yliopisto ja ammattikorkeakoulu) lähtevät keskimäärin harvemmin ulkomaanjaksolle kuin koko maan opiskelijat.

	Ulkomaanjaksot Suomesta 2017**	Uudet opiskelijat 2017***	Ulkomaanjaksot suhteessa uusiin opiskelijoihin, %
Koko maa	9 551	52 874	18 %
Lappi*	277	2 104	13 %

*Lapin ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto

**Vähintään 3 kk mittaiset opiskelu- ja harjoittelujaksot ulkomailla

*** Ammattikorkeakoulututkintoon, alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon lukuvuonna 2017-18 ensimmäi kertaa läsnä- tai poissaolevaksi kirjautuneet opiskelijat

Lähde: Vipunen

Rahoituksen jakautuminen EU:n Erasmus+-ohjelmassa

Kansainvälisen liikkuvuuden pääasiallinen rahoittaja on Erasmus+-ohjelma.

YLEISSIVISTÄVÄ KOULUTUS

Kun Erasmus+ -ohjelman vuosien 2014–2017 aikana myöntämä tuki suhteutetaan peruskoulujen ja lukioiden oppilasmäärin, koko maan tasolla Erasmus+ -rahoitusta myönnettiin 26 euroa/oppilas. Lappiin tukea myönnettiin 35 euroa/oppilas. Maakunnittaisessa vertailussa Lappi on sijalla 7, kun tarkastellaan myönnettyä rahoitusta.

	Myönnöt	Peruskoulun oppilaita	Lukion opiskelijoita	Yhteensä	€ / Oppilas
Koko maa	17 444 608	556 742	103 710	660 452	26,41
Lappi	691 168	17 152	2 701	19 853	34,81

AMMATILLINEN KOULUTUS

Ammatilliselle koulutukselle myönnetty Erasmus+ -tuki oli koko maan tasolla 100 euroa/opiskelija ja Lapissa 24 euroa/opiskelija. Maakunta sijoittuu 19. sijalle myönnetyn tuen määrässä.

	Myönnöt	Opiskelijat	€ / Opiskelija
Koko maa	32 812 525	327 701	100,13
Lappi	270 908	11 238	24,11

KORKEAKOULUTUS

Korkeakoulutukselle myönnettiin koko maan tasolla tukea 190 euroa/opiskelija ja Lapissa 209 euroa/opiskelija. Maakunta on sijalla 8 kun verrataan myönnettyjä tukia maakunnittain.

	Myönnöt	Ammattikorkea	Yliopisto	Yhteensä	€ / Opiskelija
Koko maa	56 024 102	141 228	153 824	295 052	189,88
Lappi	2 138 840	5 869	4 363	10 232	209,03

KOULUTUSASTEET YHTEENSÄ

Kaikille koulutusasteille myönnetyn Erasmus+ -tuen määrässä Lappi on maakuntien välisessä vertailussa sijalla 10.

	Myönnetty	Oppilaat ja opiskelijat	€ / Oppilas ja opiskelija
Koko maa	106 281 235	1 283 205	82,82
Lappi	3 100 916	41 323	75,04

NUORISOALA

Eri koulutusasteiden lisäksi Erasmus+ -rahoitusta myönnetään kansainväliselle nuorisotyölle. Koko maan tasolla vuosina 2014–2017 tukea myönnettiin 11 euroa suhteutettuna ikäluokkaan 15–30 vuotiaat. Lapissa 5 euroa /nuori ja maakuntien välisessä vertailussa Lappi on 15. sijalla.

	Myönnöt	Ikäluokka	€ / nuori
Koko maa	1 3074 611	1 164 630	11,22
Lappi	184 482	35 312	5,22

Esimerkki Erasmus+ -hankkeesta: aikuisopiskelijoiden digitaalisen oppimisympäristön hyvistä käytännöistä

EU:n Erasmus+ -ohjelman rahoittamassa The IDEAL – Integrating Digital Education in Adult Literacy -hankkeessa tavoitteena oli antaa eväitä ja ohjausta ICT-työkalujen käyttöön aikuiskoulutuksen parissa toimiville opettajille ja kouluttajille kokoamalla ja jakamalla parhaita käytäntöjä eri toimijoilta. Hankkeessa selvitettiin sekä aikuisopiskelijoiden että -opettajien/kouluttajien tarpeita liittyen digitaalisten oppimisympäristöjen käyttöön.

Hankkeen koordinaattorina toimi Luksia ja partnereita oli mukana Irlannista, Norjasta, Belgiasta, Hollannista sekä Italiasta. Hankkeen aikana järjestettiin kaksi viiden päivän workshopia (sekä Italiassa että Suomessa), minkä lisäksi partnerit olivat yhteyksissä verkon välityksellä. Projektin tuloksena opettajat ja kouluttajat oppivat hyödyntämään paremmin digitaalista mediaa (multimedia, videot, virtuaaliset oppimisympäristöt, sosiaalinen media, pelit) opetuksessaan.

Hankkeessa tuotettiin hyvien käytänteiden tietopaketti sekä videotutoriaaleja eri ICT-työkalujen hyödyntämiseksi perustaitojen opettamisessa ja kyseiset materiaalit ovat kaikkien saatavilla hankkeen verkkosivuilla: <https://www.erasmusideal.com/>. Hanke sujui erinomaisesti ja sitä esitellään muiden maiden kansallisille toimistoille esimerkkinä onnistuneesta hankkeesta.

AIKUISVÄESTÖN KOULUTUS JA TYÖLLISYYS LAPISSA

Tarkasteltaessa väestön koulutusrakennetta vuosina 2010 ja 2016, havaitaan koulutustason kasvua sekä koko maassa että Lapissa. Tutkintoa suorittamattomien alle 65-vuotiaiden osuus on pienentynyt vuodesta 2010, jolloin Lapissa 30-64-vuotiaiden tutkintoa suorittamattomien osuus alueen väestöön nähden oli noin 19 prosenttia ja koko maassa noin 20 prosenttia. Vuonna 2016 tutkintoa vailla oli 30-64-vuotiaista 14,4 prosenttia alueen väestöstä. Koko Suomen osalta vastaava osuus samana vuonna oli 16,4 prosenttia. Lapin alueella tyypillisin suoritettu koulutustaso on 30-64-vuotiaan väestön keskuudessa toisen asteen koulutus.

15 VUOTTA TÄYTTÄNEEN VÄESTÖN KOULUTUSRAKENNE VUOSINA 2010 JA 2016

	2010			2016		
	15-29-vuotiaat	30-64-vuotiaat	yli 65-vuotiaat	15-29-vuotiaat	30-64-vuotiaat	yli 65-vuotiaat
Koko maa	1 005 927	2 540 631	941 041	981 522	2 463 351	1 146 115
Lukiokoulutus	205 093	109 679	12 613	179 014	112 029	20 303
Ammatillinen koulutus	267 418	967 814	195 439	300 815	959 861	312 846
Opistoaste	782	386 337	85 164	341	304 781	136 636
Alempi korkeakoulututkinto	90 464	260 244	45 113	98 615	336 495	65 333
Ylempi korkeakoulututkinto	33 761	265 204	35 857	30 745	318 648	57 592
Tohtorintutkinto	287	22 218	4 050	282	27 838	6 710
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa tai tuntematon	407 980	514 218	560 671	371 710	403 699	546 695
Lappi	33 506	86 813	34 674	30162	80423	41836
Lukiokoulutus	5 922	2 048	160	4 287	2 149	303
Ammatillinen koulutus	10 371	40 466	8 127	11 183	39 199	13 166
Opistoaste	20	13 761	2 699	2	10 563	4 736
Alempi korkeakoulututkinto	2 416	7 474	1 377	2 616	9 669	1 917
Ylempi korkeakoulututkinto	658	5 613	664	561	6 888	1 168
Tohtorintutkinto	3	282	26		341	76
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa tai tuntematon	14 113	16 845	21 600	11 513	11 614	20 470

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

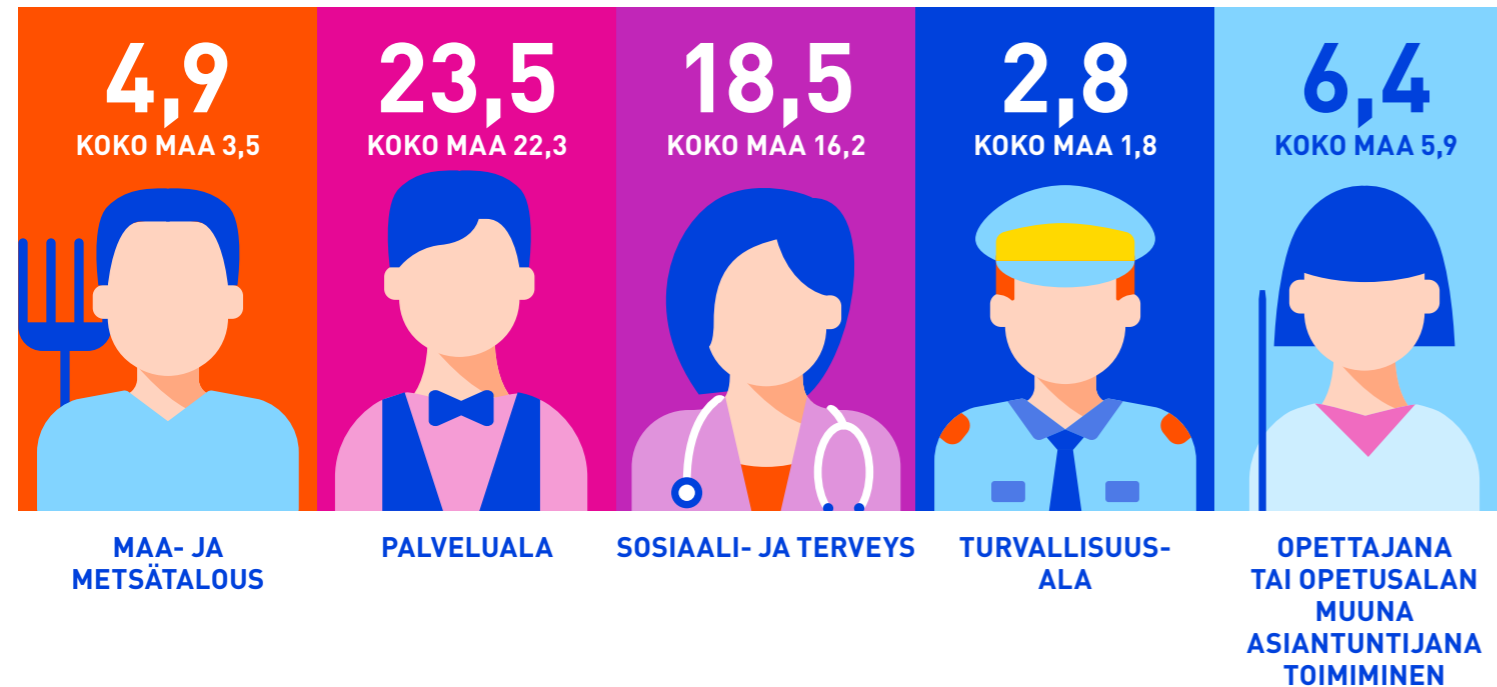
Lapissa vuonna 2015 suurempi osa alueen työllisistä teki työtä seuraavilla aloilla kuin muu väestö keskimäärin:

- maa- ja metsätalous
- palveluala
- sosiaali- ja terveys
- turvallisuusala
- toimiminen opettajana tai opetusalan muina asiantuntijoina.

Vuonna 2015 Lapissa lähes yhtä suuri osuus väestöstä tekee teollista työtä kuin koko maassa.

Koko maassa tätä työtä tekevän väestön osuus on vähentynyt hieman Lappia voimakkaammin vuodesta 2010 vuoteen 2015. Sosiaali- ja terveysalalla työskentelevien osuus kasvanut Lapissa hieman koko maan keskiarvoon nähden voimakkaammin samalla aikavälillä.

**NÄILLÄ ALOILLA TEHDÄÄN LAPISSA TYÖTÄ MUUTA MAATA ENEMMÄN:
TYÖSSÄKÄYVÄ VÄESTÖ AMMATTIRYHMITTÄIN (%)**

TYÖSSÄKÄYVÄ VÄESTÖ AMMATTIRYHMITTÄIN VUOSINA 2010 JA 2015

	2010	2015	2015 osuus alueen työllisistä (%)	Muutos vuodesta 2010 vuoteen 2015 (%)
Koko maa	2 325 679	2 256 504		-3,0
Maa- ja metsätaloustyö	92 008	79 508	3,5	-13,6
Teollinen työ	405 202	363 459	16,1	-10,3
Rakennusalan työ	138 642	133 741	5,9	-3,5
Liikenne- ja logistiikkatyö	130 847	120 016	5,3	-8,3
Palvelutyö	537 509	502 960	22,3	-6,4
Toimistotyö	242 907	199 634	8,8	-17,8
Sosiaali- ja terveysalan työ	347 311	365 069	16,2	5,1
Opettajat ja opetusalan muut asiantuntijat	130 221	132 085	5,9	1,4
Kulttuuri- ja tiedotustyö	46 110	45 191	2,0	-2,0
Muu johto- ja asiantuntijatyö	163 600	171 347	7,6	4,7
Turvallisuusalan työ	41 847	39 554	1,8	-5,5
Ammatti tuntematon	49 475	103 940	4,6	110,1
Lappi	70 990	68 105		-4,1
Maa- ja metsätaloustyö	4 059	3 360	4,9	-17,2
Teollinen työ	11 559	10 874	16,0	-5,9
Rakennusalan työ	4 531	3 720	5,5	-17,9
Liikenne- ja logistiikkatyö	3 943	3 496	5,1	-11,3
Palvelutyö	16 937	16 028	23,5	-5,4
Toimistotyö	6 031	4 762	7,0	-21,0
Sosiaali- ja terveysalan työ	11 642	12 608	18,5	8,3
Opettajat ja opetusalan muut asiantuntijat	4 562	4 376	6,4	-4,1
Kulttuuri- ja tiedotustyö	967	973	1,4	0,6
Muu johto- ja asiantuntijatyö	3 069	2 929	4,3	-4,6
Turvallisuusalan työ	2 057	1 909	2,8	-7,2
Ammatti tuntematon	1 633	3 070	4,5	88,0

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

Lapissa suurempi osa väestöstä koulutautuu toiselle asteelle kuin koko maassa. Väestöstä pienempi osa koulutautuu alemmalle tai ylemmälle korkeakouluasteelle tai tutkijaksi kuin koko väestössä. Korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuudet ovat kuitenkin hieman kasvaneet vuodesta 2010 vuoteen 2016.

15 VUOTTA TÄYTTÄNEEN VÄESTÖN KOULUTUSRAKENNE VUOSINA 2010, 2012, 2014 JA 2016 (%)

	2010	2012	2014	2016
Koko maa				
Toinen aste	38,7	39,3	39,9	40,2
Erikoisammattikoulutusaste	0,5	0,5	0,6	0,7
Alin korkea-aste	10,5	10,2	10,0	9,6
Alempi korkeakouluaste	8,8	9,5	10,2	10,9
Ylempi korkeakouluaste	7,6	8,1	8,6	9,0
Tutkijakoulutusaste	0,8	0,9	0,9	1,0
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa tai tutkinto tuntematon	33,0	31,5	29,8	28,7
Lappi				
Toinen aste	42,8	43,7	44,6	45,3
Erikoisammattikoulutusaste	0,5	0,6	0,7	0,7
Alin korkea-aste	10,6	10,4	10,3	10,0
Alempi korkea-aste	7,3	8,0	8,6	9,3
Ylempi korkea-aste	4,6	5,0	5,4	5,8
Tutkijakoulutusaste	0,3	0,3	0,4	0,4
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa tai tutkinto tuntematon	33,9	32,0	30,0	28,5

Kaupunkimaisissa kunnissa alemman ja ylemmän korkea-asteen opinnot suorittaneita on lähes yhtä paljon. Maaseutumaisissa kunnissa toisen asteen koulutuksen suorittaneiden osuus on suurin tarkastelluista kuntatyypeistä.

15 VUOTTA TÄYTTÄNEEN VÄESTÖN KOULUTUSRAKENNE LAPISSA VUONNA 2016 (%)

Lappi	Kaupunkimaiset kunnat	Taajaan asutut kunnat	Maaseutumaiset kunnat
Toinen aste	44,7	45,5	46,4
Erikoisammattikoulutusaste	0,7	0,8	0,8
Alin korkea-aste	10,4	11,4	8,5
Alempi korkeakouluaste	10,9	7,9	6,6
Ylempi korkeakouluaste	6,9	4,6	4,0
Tutkijakoulutusaste	0,5	0,2	0,2
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa tai tutkinto tuntematon	25,9	29,5	33,4

Lähde: Tilastokeskus - Vipunen - opetushallinnon tilastopalvelu

45,3 %

TYÖIKÄISISTÄ LAPISSA ON SUORITTANUT TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN (KOKO MAASSA 40,2 %)

Lapissa asuvan väestön toisen asteen opinnot on pitkälti suoritettu maakunnan alueella. Erikoisammattitutkinnoista hieman yli puolet on suoritettu maakunnassa ja neljännes on suoritettu Uudellamaalla. Ylemmän korkeakouluasteen tai tutkijakoulutusasteen opinnoista reilu kolmannes on suoritettu maakunnassa, neljännes Pohjois-Pohjanmaalla ja reilu kymmenen prosenttia Uudellamaalla.

LAPISSA ASUVAN 15 VUOTTA TÄYTTÄNEEN VÄESTÖN KOULUTUSASTE TUTKINNON SUORITUSMAAKUNNAN MUKAAN VUONNA 2016 (%)

	Toinen aste	Erikoisammattikoulutusaste	Alin korkea-aste	Alempi korkeakouluaste	Ylempi korkeakouluaste	Tutkijakoulutusaste
Uusimaa	3,1	26,3	4,1	4,6	12,3	14,2
Varsinais-Suomi	0,7	0,8	0,8	1,4	3,9	4,5
Satakunta	0,4	0,3	0,5	0,7	0,5	0,0
Kanta-Häme	0,6	0,8	1,0	0,6	0,2	0,4
Pirkanmaa	1,2	1,2	1,3	2,6	3,8	3,2
Päijät-Häme	0,5	0,2	0,7	0,8	0,1	0,0
Kymenlaakso	0,2	0,2	0,4	0,7	0,0	0,0
Etelä-Karjala	0,6	0,0	1,3	0,3	0,4	0,2
Etelä-Savo	0,4	1,3	1,0	1,0	0,6	0,0
Pohjois-Savo	0,9	0,8	1,4	1,9	1,5	1,8
Pohjois-Karjala	0,4	0,4	0,3	1,1	2,2	3,4
Keski-Suomi	0,6	0,8	1,1	2,5	5,1	4,1
Etelä-Pohjanmaa	0,9	2,0	0,8	0,6	0,0	0,0
Pohjanmaa	0,2	0,3	0,5	0,9	1,1	0,2
Keski-Pohjanmaa	0,3	0,5	0,4	0,5	0,1	0,0
Pohjois-Pohjanmaa	5,8	8,3	8,8	11,5	25,0	27,7
Kainuu	0,5	0,4	0,8	0,9	0,8	0,0
Lappi	65,8	54,8	54,2	57,6	36,3	38,3
Ahvenanmaa - Åland	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Tuntematon	16,7	0,7	20,4	10,0	5,9	2,0

HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ JA LISÄTIETOA

Tähän kappaleeseen on koottu hyviä käytäntöjä Euroopan maista tyttöjen ja poikien sekä maahanmuuttajataustaisten ja valtaväestön oppilaiden välisten oppimistulosten erojen kaventamiseksi. Lisäksi on listattu lähteitä, joista saa lisätietoja oppimisen ja hyvinvoinnin teemoista

Hyviä käytäntöjä maailmalta oppimistulosten erojen kaventamiseksi

Asiantuntijaverkoston kyselyn tuloksena Opetushallitus sai vastaukset kahdeksasta maasta: Iso-Britanniasta, Itävallasta, Kreikasta, Norjasta, Ruotsista, Skotlannista, Saksasta ja Tšekeistä.

Maahanmuuttajaoppilaiden koulunkäynnin ja oppimisen tueksi on paljon samankaltaisia toimenpiteitä ja käytänteitä kuin Suomessa. Näitä ovat koulun kielen ylimääräinen opetus, oman kielen ja kulttuurin opetus, tukiopetus ja erilaiset rahoitusmekanismit kunnille ja kouluille.

Tähän on valittu joitain näistä poikkeavia ja kiinnostavia käytänteitä.

INTENSIIVINEN (KIELEN)OPETUS MAAHAN TULLEILLE LAPSILLE JA NUORILLE

Saksassa annetaan ala-asteella 15 tuntia intensiivistä saksan kielen opetusta ja yläasteella 22-24 tuntia intensiiviopetusta. Tämä intensiiviopetus kestää lukukauden verran. Kustannukset ovat n. 40 miljoonaa euroa vuodessa.

Norjassa on keskitytty erityisesti varhaiskasvatuksen tukemiseen. Tarjolla on muun muassa intensiiviopetusta 1.-4. -luokkalaisille, jotka ovat jääneet jälkeen äidinkielessä ja matematiikassa.

KANSALLINEN LUKUOHJELMA

Norjassa on kansallinen lukuohjelma, jonka kohderyhmänä on koulujen opettajat ja lastentarhanopettajat. Oppilaista kohderyhmänä ovat kaikki oppilaat, mutta erityisesti ne, joilla on vaikeuksia, kuten pojat maahanmuuttajataustaiset. Huomionarvioista on, että hyvin pärjäävät oppilaat ovat myös kohderyhmää.

Hanketta vetävät Norwegian Reading Centre ja Stavangerin yliopisto. Hankkeella oma sivusto, jossa muun muassa oppimateriaalia ja valmiita tehtäviä opettajille. Lisäksi on saatavilla koulutusmateriaalia opettajille ja ohjeita oppituntien suunnitteluun.

Lue lisää: <https://sprakloyper.uis.no/>

MIESTEN KANNUSTAMINEN LASTENTARHANOPETTAJAKSI

Norjassa on saatu miesten osuutta varhaiskasvatuksen opettajistossa nostettua. Miesten osuus opettajista on nyt 9 prosenttia, oltuaan 3 prosenttia vuonna 1990. Työtä on tehty systemaattisesti, muun muassa tukemalla kuntia ja työnantajia hakuprosesseissa ja tukemalla alalla toimivien miesten verkottumista.

Miesten suurempi osuus saattaa liittyä parantuneisiin oppimistuloksiin.

Lue lisää: https://www.ssb.no/en/forskning/discussion-papers/_attachment/332823?_ts=1604982ebc8

Norjalainen GLØD-hanke (2011-2013) keskittyi lastentarhanopettajien ammatin statuksen nostamiseen ja rekrytoimiseen. Yksi aloitteesta syntynyt tulos on Play resource, jota rahoittaa aluehallinto. Siinä yläasteen poikaoppilaille tarjotaan osa-aikatyötä lastentarhoissa. Heidän tehtävänä on olla lapsille leikkikaveri. Nämä oppilaat saavat tukea ja opastusta lastentarhojen henkilökunnalta.

KAKSI- JA MONIKIELISYYDEN TUKI OPETTAJILLE

Learning in 2+ languages -hanke Skotlannissa on tuottanut tietoa kaksi/useampikielisydestä, käytännönläheisiä ohjeita ja työkaluja sekä materiaaleja opettajille ja esimerkkejä käytännöistä. Näitä ovat esimerkiksi:

- Supporting the development of English as an additional language in the classroom
- Involving bilingual parents/carers in their child's learning and in the life of the school/establishment
- Ensuring Effective Inclusion for Bilingual Learners

Lisätietoa hankkeesta: <https://education.gov.scot/improvement/learning-resources/Learning%20in%202+%20Languages>

Perusteellisia ohjeita toimimiseen maahanmuuttajataustaisten oppijoiden ja perheiden kanssa on tuottanut myös Kuntaliittoa vastaava COSLA (the Convention of Scottish Local Authorities).

Lue lisää: <http://www.migrationscotland.org.uk/migration-toolkit/creating-accessible-services/7-6-education-services>

VÄKIVALLAN EHKÄISY

Mentoreita on käytetty väkivallan ehkäisijöinä 12 koulussa Tukholmassa. Tavoitteena on ehkäistä poikien ja miesten väkivaltaista käyttäytymistä ja näin edistää opiskelurauhaa. Hankkeen tuloksena halutaan, että koko koulu yhteisö toimii väkivallattomuuden edistäjinä ja että oppilaat puuttuvat mahdolliseen väkivallan käyttöön. Lisäksi halutaan muuttaa stereotyyppisiä miehisistä roolista ja normeista.

Koulut raportoivat, että poikien oppimistulokset ja into oppia ovat parantuneet ja että nämä myös lintsaaavat koulusta vähemmän.

Lue lisää: <http://pedagog.stockholm.se/jamstalldhet/valdsprevention-starker-likvardigheten/>

LIIKUNTA ENEMMÄN KOULUIHIN

Ruotsissa lisätään liikuntaa kouluissa. Tutkimustulokset viittaavat siihen, että tällöin erityisesti poikien tulokset paranevat.

Lue lisää: <https://www.lu.se/article/pojkar-med-mer-idrott-i-skolan-hade-bättre-betyg>

OMAN TOIMINNAN ARVIOINTI JA OPETTAJIEN TOIMINTAMALLIEN YHTENÄISTÄMINEN

Oman toiminnan arviointi johti göteborgilaisessa koulussa parempiin tuloksiin. Arvioinnin tuloksena koulu panosti opiskelurauhaan ja turvallisuuden tunteen lisäämiseen. Opettajien yhteistoiminnallisuutta lisättiin, mm kehitettiin rutiineja siihen, miten eri aineryhmien opettajat voisivat toimia enemmän yhdessä. Oppilaat viihtyivät paremmin ja tunsivat olonsa turvallisemmaksi, kun kaikki opettajat toimivat samalla tavalla.

Myös läksyapua annettiin tarvitseville. Siinä auttoivat opettajaksi opiskelevat.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/inspiration-och-reportage/sa-arbetar-vi-for-okad-trygghet-och-studiero>

Lisätietoja

Alle on listattu oppimiseen ja hyvinvointiin liittyviä tietolähteitä, keskeisiä tutkimuksia ja tietoa tuottavia tahoja.

KANSALLINEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUS (KARVI)

- Oppimistulosten arvioinnit: <https://karvi.fi/esi-ja-perusopetus/oppimistulosten-arvioinnit/>
- Teema- ja järjestelmäarvioinnit: <https://karvi.fi/esi-ja-perusopetus/teema-ja-jarjestelmaarvioinnit/>

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO, KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS

ICCS (International Civic and Citizenship Education Study)

- Nuorten näkemys Euroopasta nyt ja lähitulevaisuudessa. Kansainvälisen ICCS 2016 -tutkimuksen Eurooppa-arviointi ICCS 2016: <https://ktl.jyu.fi/julkaisut/julkaisuluettelo-1/julkaisujen-sivut/2017/d119>.

Kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus PIRLS

- PIRLS ja TIMMS -tutkimusten taustaa: <https://ktl.jyu.fi/pi/pires-timss/taustaa>
- Tulokset: <https://ktl.jyu.fi/pi/pires-timss/pires/tulokset>

PISA (Programme for International Student Assessment)

- Tulokset: <https://ktl.jyu.fi/pisa/tulokset>
- Julkaisut: <https://ktl.jyu.fi/pisa/julkaisut>

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study)

- TIMMS ja PIRLS -tutkimusten taustaa: <https://ktl.jyu.fi/pi/pires-timss/taustaa>
- Tulokset: <https://ktl.jyu.fi/pi/pires-timss/timss/aiemmat-tulokset>

OPETUSHALLITUS

- Opettajat ja rehtorit Suomessa 2016: https://www.oph.fi/julkaisut/2017/opettajat_ja_rehtorit_suomessa_2016

OPETUSHALLINNON TILASTOPALVELU VIPUNEN

- <https://vipunen.fi/fi-fi>

TERVEYDEN JA HYVINVOINNINLAITOS

- Kouluterveyskysely, 2017: <https://thl.fi/fi/-/kouluterveyskysely-2017-oppilaat-voivat-paremmiin-peruskoulun-alaluokilla-kuin-ylaluokilla>
- TEAviisari: <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>
- Tasa-arvotiedon keskus: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/tilastot/tilastoja-teemoittain>

TILASTOKESKUS

- Koulutustilastot: <http://guides.stat.fi/kotimaisentilastotiedonopas/koulutus>

VALTION NUORISONEUVOSTO

Nuorisobarometri

- <https://tietoanuorista.fi/nuorisobarometri/>
- Nuorisobarometri 2017: Opin polut ja pientareet https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2018/03/Nuorisobarometri_2017_WEB.pdf

YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA

- Tilastot: <https://www.ylioppilastutkinto.fi/tietopalvelut/tilastot>